

SZAKADT LEGÉNY BALLADÁJA

I.

Kosaramban
piros alma,
friss kalács
szakadt legény,
koldus legény
ha szeretsz is
ne nézz rám.

Tán szeretlek
de megvetlek;
kosaramból
friss kaláccsal,
vadalmával
nem etetlek
ne is várd.

Nem tudsz adni
szép testemre
patyolatra
drága selymet
fehér selymet
zizzenőset
suhogóst,

hét hold alatt
virág karján
csillag fényén
nevelt testem
hó bőröm a
durva gyolcsot
nem állja.

Gazdag legény
visz el engem
selyemből lesz
szoknyám, ingem,
selyem ágyban,
selyem párnán
álmodom.

Nem tudod, hogy
hogy szeretlek;
bársony szemmel
cirógatlak
selymes szókkal
becéznelek
tégedet.

Hideg lesz a
fehér selyem,
ha nem lesz ki
melengessen
ki szeressen
becézzessen
igazán.

Fehér párnán
selymes ágyban
parázs testtel
szeretetlen
soká virrad!
Szomorú lesz
az álom!

Ne félted engem,
ne félted álmod
gazdag bojár
lesz a párom,
gazdag juhász
sok bírkával —
báránkával,
csengetyűssel.

Szakadt legény,
koldus legény,
ha úgy szeretsz,
menj világnak
hozzál selymet,
dús aranyat, —
ha hamar jössz
meg is várlak.

II.

Ment a legény
hét világnak
selymet hozni
egv leánynak,
fehér selymet,
s dús aranyat,
mit tán csak az
Isten adhat.

Kérdett bölcsét,
kértett bambát,
hogv szerezzem

piros csizmát
drága szattvánt,
fehér selymet
suhogósat,
arany tallért,
pengetyőset.

Hegvet-völgyet,
várost falut
járt kitarót,
nem is szusszant,
nem is aludt.
Kérdett igazt,
kértett hamist,
de mind csak a
vállát vonta,
a jó utat,
az igazat
egyse tudta.

Keresztútnál
javas ember,
pokolbéli,
ki hamisak
lelkét méri,
állta útját
mondva néki;
jere, jere
szakadt legény,
koldus legény,
téged várlak
kilenc éjjel
hét út végén,
begyógyítom
nagy bajodat;
adok selymet,
szépen szőttet,
kilenc szűz
könnyéből nyűttet,
aranyat is
adok néked
örvendezhet
a kedvesed,
holt haramják
véres kincsét —
nem is kérek
semmit érte
csak a lelked,
tisztá lelked

add cserébe.
Jaj hogy adjam
én a lelke
szűz Márjának
aiánlottat!
Javasember,
pokolbéli,
ki hamisak
lelkét méri,
ezt az egyet
ne kívánjad,
mondd, hogy szántsak
harminc holdat,
bőkös tuskót
hasoassak,
három télen,
három nyáron
béka zsíron,
kígyónyálon
éldegéljek,
csak a selymet s
dús aranyat
ne a lelke
cseréljed.

Három fertály
vaj' közel van,
kakas rikkant
egy-két szóra
addig adjad,
míg nem késő.
Egyet mán is
vert az óra,
s harmadikot
mire veri,
testemet a
föld befedi.

Adjad kezed,
csapjak belé,
vidd a lelke
tüzes mélyre,
forgassátok
villás vason
had ne legyen
enyhülése,
ha jutottam
ilyen véere.

Mond a javas
pokolbéli:
menjél folyvást
három napig,
három napig
holdvilágnál,
napvilágnál
míg utadot

víz nem állja,
ott sirülj bé
barlangszáján,
kilencet lépi,
fordulj balra
s szekercéddel
hetet koppants,
hetet verj a
sziklafalra,
de vigvázz, ha
egyet tévedsz
elrontódik
a varázslat,
ottan ragadsz
kővéváltan
szóttalanul,
s lábad haza,
fáradt lábad
sohsem indul.
Szólt a javas
s föld bélepte.

III.

Bűvös barlang,
furfang, varázs
mind béválék
egvtől egyig:
lesz mán néked,
szép kedvesem,
arany éked,
selyem rongyod,
de a lelke,
jaj a lelke
nem ád mán
Istennek gondot.
Lehúzták a
tüzes mélyre
fehér selymet
kaptam érte.
Eddig sül a
villás vason,
van helyette
drága ékem,
sok aranyom.

IV.

Jaj egy leány,
büszke leány
kendőt kínál
bojár, pásztor,
de az övét,
jegykendőjét
egysem viszi;
nem viheti
el a háztól.

Egy legényen
jár az esze,
egy legényen,
egy szakadton,
egy szegényen,
annak hímez
selyem kendőt,
cifra hímes
jegyes kendőt.
Szidja apja,
sírja anyja,
hogy szerethet
egy tekergőt,
egy bolondot,
ki mindég csak
furulyát fú,
virágot szed, s
holdra bámul.

V.

Szakadt legény
koldus legény
szegény legény
megérkezék
újhold estén
falujába,
futába megy
vaj' él-e még,
lesi-e még,
várja-e még,
leány-e még,
kiért adta
egy éjszakán,
sötét éjjel
oda lelkét
a javasnak,
pokolról kélt
rút gonoszna,
de a kereszt,
jaj a kereszt
templom kereszt
nem ereszti,
útját állja.
Nem moccana,
nem indula
csak egy helyütt
topog lába.

Seröitsetek
erőst rajtam
jaj Istenem,
jaj szűz Márja,
hogy a kereszt,
templom kereszt
az útamat
el ne állja.

Fatövétől,
sziklaárnytól
terem elé
javasember
pokolbéli
ki esettek
lelkét méri.
Fél szemével,
tűz szemével
reá pislant,
s bagoly fülét
ráncigálva
kos szarvával
éző jelet
ró bé a fák
derekába.

Sisteregve
jó varázslat:
duvad a hold,
felhő lebben,
hurkot vetni
a keresztre;
dőlt a kereszt,
hull a kereszt,
templomkereszt,
régii kereszt,
kicsi kereszt
falu földjén,
hideg kutak
vizes mélyén
csengve koccan.

Szól a javas,
szikra sercen:
mehetsz, mehetsz
szakadt legény,
de utadnak
nagy az ára;
kereszt nem dőlt
kút mélyére
csak úgy éppen
barátságára,
annyit mondok,
ne lépj köre,
mert lángot dob
ott lólábad,
lila láncot
patás lábad,
kecskelábad.
Szólt a gonosz,
nagyot röffent
s szél elvitte.

Szegény legény,
szakadt legény

fut az úton
házak tövén
árok partián,
mikor jöve
neki szembe
ő kedvese,
szerelmese.
Ő csak áll ott
szót se szólva
csak fogja a
rőt aranyat,
önti belé
kötőjébe,
fehér selymet,
drága selymet,
arany nyüstön
nyütt szép selymet
akasztja
nyaka körébe.

Édes apám,
édes anvám
nézzenek ki,
vaj' ki jött meg?
Megjőve az
édes párom,
aranyat is
hozott nekem,
szép aranyat
pengetyűset,
fehér selymet
suhobóssat.

Jere bé mán,
ne állj ott künn,
jere sze bé,
szép szeretóm,
édes párom,
nézzed mán meg,
hogyan simul
fehér selyem,
fénylő selyem
karsú hajló
derekamon.

Mét nem moccansz,
mét nem jösz bé?
Megy a legény
küszöbíg ér:
nagyot rebben
rőt lámpafény.
Jai a lábad!
Uram Jézus
ördög lába,
mi lett véled,

ki tett csúffá,
én édesem,
én kedvesem,
hogy esett e
rossz varázslat?
Jere, jere
gyujtsunk gyertyát
szűz Máriának
képe előtt,
csak az segít,
az megválthat.

Nem gyűl gyertya
a kép előtt.
Nem sercen a
gyufa lángja,
vaj' mit tegyünk
segítsél sze
mán, szűz Márja,
csiksomlyói
szent szűz Márja.

VI.

Nits segítség:
gyertya nem gyúl;
sötét marad
Márja arca,
csiksomlyói
szent szűz arca.

VII.

Szegény legény,
szakadt legény,
hosszú az út.
Országútnak
sárga sara,
fehér hava
százszor másul.
Zöld fenyők közt
ezer erdön,
hét határon
esett legénvt
viszi lába,
patás lába. —
Még most is
megy talán...
Fehér fában,
sok selyemben,
búba öltén
alszik csendbe
egy leány.

Cserei Szász László